30/09/2020

Ο Μητρ. Μαυροβουνίου για την Αγιά Σοφιά

/ Αγία Σοφία

Τέτοιες μέρες, 20 χρόνια πριν, ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Μαυροβουνίου κ. Αμφιλόχιος είχε επισκεφθεί την Αγιά Σοφιά στην Κωνσταντινούπολη. Άμα τη επιστροφή του, έγραψε ένα πολύ συγκινητικό κείμενο που φανερώνει την ενότητα των Ορθοδόξων και τον καημό τους για ό,τι έγινε στην Πόλη απ' όταν αλώθηκε κι ύστερα.

«Ἰδοῦ εἴμαστε πάλι στὴν Βασιλεύουσα. Εἰσερχόμαστε στὴν Ἁγιὰ Σοφιά, αὐτὴ τὴν θαυμαστὴ ἐνσάρκωση τῆς Θείας ὡραιότητος. Λέω στοὺς μαθητές: ἥσυχα ψάλτε τὸ «Χριστὸς Ἀνέστη ἐκ νεκρῶν...». Ἀκούγεται ἕνα ἥσυχο βουητὸ ὡς ψαλμωδία ἀηδονιοῦ. Ἡ μᾶζα τῶν ἐπισκεπτῶν στρέφεται ὡς ἐντολέας πρὸς στοὺς μαθητές. Ὅλοι γνωρίζουν ὅτι αὐτὸ εἶναι ἀπαγορευμένο αὐστηρὰ ἀπὸ τοὺς τουρκικοὺς νόμους, καὶ ἀποκτᾶ τὴν ἐντύπωση ὅτι πράγματι ὅλοι αὐτὸ περιμένανε. Στὸν ναὸ τὰ πάντα μετετράπησαν σὲ ὕμνο, ἀναστάσιμη ψαλμωδία, σὰν νὰ μὴν εἶχε διακοπεῖ ἀπὸ τὴν τελευταία λειτουργία τῆς 29ης Μαΐου τοῦ ἔτους 1453. Ἀνήλθαμε στὴν ὁδὸ τῶν βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων στὰ μπαλκόνια τοῦ ναοῦ. Ἐκ τῶν διατηρημένων μωσαϊκῶν μᾶς βλέπουν ὁ Κύριος, ἡ Μητέρα τοῦ Θεοῦ καὶ κάποιος αὐτοκράτορας,

ὡς ζῶντες. Οἱ μαθητὲς ἥσυχα ψέλνουν. Ἡ ψαλμωδία προσελκύει τὴν προσοχὴ ἑνός παντρεμένου ζευγαριοῦ, εἶπαν ὅτι ἦταν ἀπὸ τὴν Θεσσαλία. Ἡ νεαρὴ γυναῖκα μὲ πλησιάζει καὶ μοῦ λέει:
-«Ξέρετε πάτερ σὲ ποιὸν πυλῶνα κρύφθηκε ὁ ἱερέας πρὶν τὴν εἴσοδο τῶν Τούρκων στήν Ἁγιὰ Σοφιά, μὲ τὴν Θεία Κοινωνία καὶ περιμένει μέχρι νὰ ἔρθουν οἱ ἐλευθερωτές; Μήπως βρίσκεται κοντὰ στὴν εἴσοδο τοῦ ναοῦ, στὴν ἀριστερὴ πλευρά, ραγισμένη;»
– Ἔτσι μᾶς λέει ἡ παράδοση, λέω.
– Ἀλλά, μήπως ἐσὺ γνωρίζεις τὸ παλαιὸ τραγούδι γιὰ τὴν Ἁγιὰ Σοφιά, «στὴν Ἁγιὰ Σοφιὰ ἀγνάντια, βλέπω τὰ εὐζωνάκια.....»;
– «Δὲν τὸ ξέρω», μοῦ λέει, «Τραγουδῆστε το, ἂν τὸ ξέρετε».
– Τὶ Ἑλληνίδα εἶσαι τῆς λέω, ὅταν δὲν γνωρίζεις τὸ θλιβερότερο καὶ ὡραιότερο τραγούδι τῶν προγόνων σου; Καὶ ἀρχίζω νὰ τραγουδῶ τὴν πρώτη στροφὴ αὐτοῦ τοῦ ὕμνου τοῦ ὑπόδουλου παραδείσου, μεστοῦ θλίψης ἀλλὰ καὶ χαρμόσυνης ἐλπίδας. Ὅταν φτάνω στὰ λόγια ποὺ οἱ πολεμιστές, εὔζωνοι, συστήνουν: «Στὴν Κυρὰ τὴν Δέσποινά μας πὲς νὰ μὴν λυπᾶται, στὶς εἰκόνες νὰ μὴν κλαῖνε... τὰ εὐζωνάκια μας τὸ λένε...» βλέπω τὴν νεαρὴ γυναῖκα συνοφρυωμένη, νὰ κλίνει τὸ κεφάλι της στοὺς ὤμους μου, συγκλονισμένη. Μέσα μου ξανοίγεται κάτι βαθύτερο ἐκ τῆς κατανόησης καὶ τῆς καρδίας, κολλημένο στὸν λαιμό, μετατρεπομένου σὲ λυγμό. Τὶ ἔγινε; Πνίγηκε στὰ δάκρυα ἕξι αἰώνων σταύρωσης τῆς Ἁγιὰς Σοφιάς; ἡ συνολικὴ φανέρωση τῶν συναθροισμένων κλαμάτων γενεῶν; Τὸ δέος τῆς Θείας ὡραιότητος τῆς Σοφίας τοῦ Θεοῦ στὴν ὁποία τοῦτος ὁ μεγαλοπρεπὴς ναὸς εἶναι ἀφιερωμένος; Ὁ ἱκετευτικὸς ψίθυρος τῶν οἰκουμενικῶν πατριαρχῶν ἀπὸ τὸν Ἰωάννη τὸν Χρυσόστομο ἕως τὸν πατριάρχη Κύριλλο καὶ Βαρθολομαῖο; Πέτρωσε τὸ τραγούδι στὰ χείλη. Ἡ γυναῖκα κλαίγοντας ψιθυρίζει: «Τραγουδῆστε». Ὁ ἄνδρας της στέκεται δίπλα μας μὲ ἀπορία καὶ κοιτᾶ. Οἱ μαθητὲς ἀναρωτιοῦνται: Τὶ συμβαίνει μὲ τὸν ἐπίσκοπο; Γιατὶ αὐτὴ ἡ γυναῖκα ἐν λυγμῷ εἶναι στοὺς ὤμους του; – Δὲν μπορῶ νὰ τραγουδήσω ἄφησέ με ἥσυχο, τῆς λέω. Ἡ γυναῖκα κλαμμένη, πιάνει τὸν ἄνδρα της ἀπὸ τὸ χέρι καὶ κοιτᾶ γύρω της σὰν νὰ ἔρχεται κάποιος ἀπὸ ἄλλον κόσμο. Δίνω στοὺς μαθητὲς σύνθημα νὰ τραγουδήσουν σιγά: «Ὁ Ἄγγελος ἐβόα τῇ Κεχαριτωμένῃ· Ἀγνή, Παρθένε χαῖρε, καί πάλιν ἐρῶ χαῖρε...» Ἡ εὐλογημένη μελωδία ἄλλη μιὰ φορὰ ξεχύνεται στὸν ναό. Νομίσαμε ὅτι κάπου ἀπὸ τὰ βάθη της ἠχεῖ ὁ ὕμνος κρυμμένου χοροῦ τῆς Ἁγιὰς Σοφιάς. Ἢ μήπως ἔψελναν ἄγγελοι στὸν οὐρανὸ τὸν ἀναστάσιμο ὕμνο;...

Ἀφήνουμε τὴν Ἁγιὰ Σοφιὰ καὶ τὴν Βασιλεύουσα, ἐπισκεπτόμενοι τὸ Πατριαρχεῖο καὶ τὸν ναὸ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, καθὼς καὶ τὸ πάλαι ποτὲ μοναστήρι «Ἡ Χώρα τῶν ζώντων». Γυρίζοντας στὸν οἶκο μας στὸ Τσέτινιε, ἔμπλεοι μὲ ὅλα ὅσα βιώσαμε καὶ εἴδαμε, συγκλονισμένοι ἀπὸ τὴν θέαση τῆς Ἁγιὰς Σοφιάς, ρωτοῦμε τὸν Κώστα Ἀσημακόπουλο, τὸν χαρισματικὸ συγγραφέα τοῦ χρονογραφήματος «Στὸ ρέμα τῶν

κορυδαλλῶν»: Μήπως σὲ μᾶς, στὴν Ἁγιὰ Σοφιά, δέν δωρίσθηκε ὁ φωτισμὸς ἐκείνου τοῦ πέμπτου ἀστέρος τοῦ πατριάρχου Κυρίλλου Κωνσταντινουπόλεως, γιὰ τὴν ὁποία ἔψαχνε ὁ Λάμπρος Ἀνδρόνικος σχεδὸν ἕναν αἰῶνα;

Ὁ μυστικισμὸς τῆς Ἁγιὰς Σοφιάς, ὅπως καὶ νὰ ἦταν, ἀπὸ αὐτὴν τὴν συγκλονιστικὴ ὥρα λάμπει σὲ μᾶς ὡς καθοδηγητικὸς ἀστέρας. Φωτίζοντας μὲ τὴν λάμψη του τὸ σκότος καὶ τὴν λύπη τῶν προηγουμένων αἰώνων ἀφυπνίζοντας τὴν ἐλπίδα γιὰ τὸν ἐρχόμενο αἰῶνα. Εὐχαριστῶ τὸν χρονογράφο Κώστα ποὺ μᾶς ἀποκάλυψε τὴν ὕπαρξη αὐτοῦ τοῦ εὑρεθέντος ἀστέρος καὶ μᾶς ἐπεσήμανε τὴν ὁδὸ ποὺ πηγαίνει σ᾽ αὐτό...»
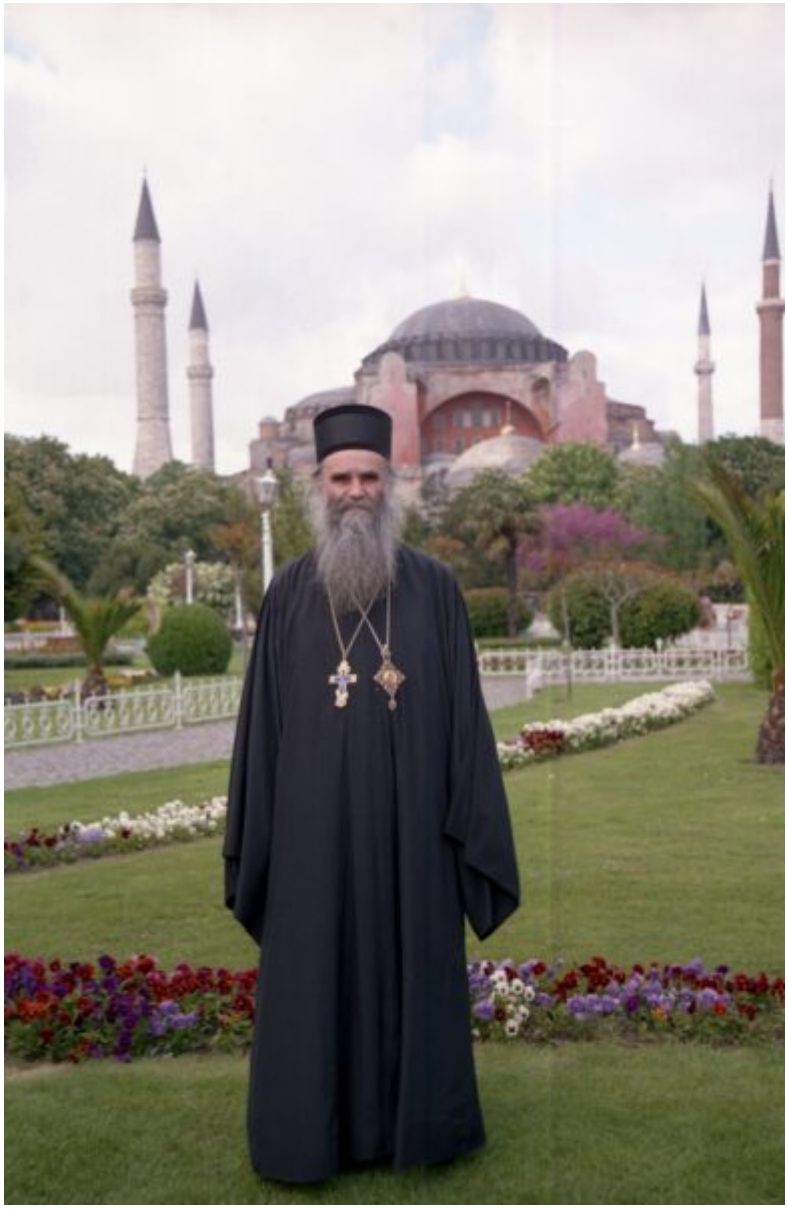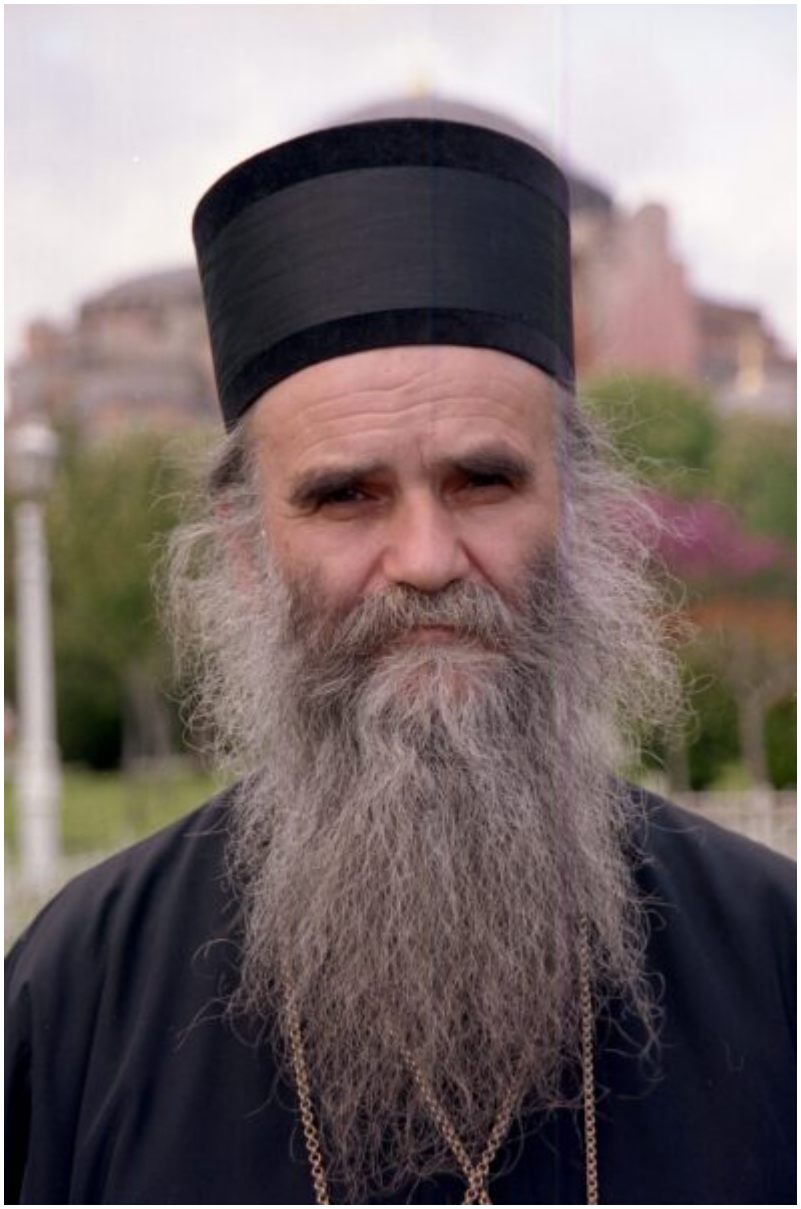
Τσέτινιε 27.Σεπτεμβρίου 2000.